

GLASNIK

AVSTR. KRŠČ. TOBAČNE DELAVSKE ZVEZE

Izhaja vsak petek

Uredništvo:
Kopitarjeva ulica 8

Naročnina znaša:
celoletna . . . K 4—
pololetna . . . K 2—
četrletna . . . K 1—

Posamezna številka
stane 10 vin.

Št. 34.

V Ljubljani, dne 24. avgusta 1917.

Leto X.

Ljubljana, 20. avg. 1917.

Apostelj ljubezni, tisti najljubši učenec Gospodov, ki je črpal ljubezen na prsih Zveličarja, ko je zadnjič večerjal z njim; deviški Janez Evangelist je učil svoje vernike: »Otročiči, ljubite se med seboj!« Zveličar in Odrešenik, ki nas je vse s svojo krvjo odrešil, o, On nas je tudi učil, naj ljubimo bližnjega, kakor sami sebe. O, če bi svet ubogal evanglelijske nauke, bilo bi na svetu srečno živeti. A jih ne! Če bi se ves svet ne vojskoval in tekmoval na polju prosvete s tem, da poizkuša iznajti »uspešnega« sredstva ne po geslu apostelja Kristusovega: »Ljubite se med seboj!« marveč držeč se gesla hudičevega »Sovražite se med seboj!«, kako da bi več sovražnikov, ki so tudi »otročiči Gospodovi«, pokončali. Do strašne sedanje svetovne morije bi ne bilo prišlo, ako bi človeštvo hodilo po evangeljskih, ne pa po Belcebubovih potih.

A vojska odpira polagoma zakrknjena srca. Zrukalo je ljudi to strašno trpljenje, to grozno prelivanje krvi; ta počasna lakota, na kateri cepajo konji in ljudje. Strasti so še velike, toda tisti, ki jim vojska nese, ki gore za njo, ker njim ne grozita nevarnosti strelskih jarkov in lakota; te zveri se poslužujejo že skrajnih sredstev, da ne nastopi narod proti njim.

Vedno večji je krog tistih, iz katerih je bril pred vojsko svet norca iz njih; seveda so se najbolj norčevale iz njih pokveke in pa starci, ki so sploh za vojsko na celem svetu zelo navdušeni, ker njim samim ni potrebno obleči pisane vojaške suknje; »miroljubni« pravimo tem ljudem. Slovensko javnost je z njih smotri seznanil pred vojsko na predavanju S. K. S. Z. dr. Krek, a miroljubnežev je bilo med Slovenci bore malo. Zdaj jih je pa vojska po celem svetu ustvarila že toliko, da se jih pristaši vojske zelo boje.

Za mir, to je splošno znano, se poteguje in nastopa z vso silo naš cesar Karel. Zavzemal se je zanj kot prestolonaslednik; danes pa ves svet: zavezniki, sovražniki in nevtralcji gledajo na Dunaj, ker vedo, da se tam usaja palmova vejica miru, ki se razkošati v široko, mogočno palmo miru, ki osenčuj ves svet!

Naslednik apostolov, sv. oče Benedikt XV. je, to gotovo že vsi znate, zopet odločno nasvetoval mir in se zavzel zanj.

»Osservatore Romano«, glasnik sv. stolice, je 18. t. m. v posebni izdaji objavil noto papeža Benedikta XV.

Noto je poslala sv. stolica tistim državam, ki so v diplomatskih zvezah z njo: Avstriji, Bavarski, Prusiji, Angliji, Rusiji, Belgiji in Braziliji naravnost v rokopisu s podpisom sv. očeta. Prusiji je poslala sveta stolica dva ponatisa s papeževim podpisom, ki sta namenjeni Bolgariji in sultanu, Angliji je izročila sveta stolica 15 odtisov, da jih izroči predsednikoma ameriških Združenih držav in francoske republike, italijanskemu kralju in drugim vladarjem, ki jim misli Anglija vročiti note. Državno tajništvo svete stolice je izročilo nevtralnimi državam odtis note brez podpisa sv. očeta.

Vsebinsko note ste čitali v »Slovenecu«. Krasna je: Na pamet bi jo morali vsi verni katoličani znati in se po njej ravnati!

Katoliško italijansko časopisje o noti. — Framasoni proti mirovnemu nastopu sv. očeta.

»Osservatore Romano« je pisalo glede na noto sv. očeta: Živahno veseli opažamo, da je poziv na mir veselo in globoko vplival na italijansko ljudstvo. Brzjavke in prve razlage časopisov, ki smo jih dobili, nam to dokazujejo. O pozivu je pisalo spoštljivo tudi nasprot-

no nam časopisje, ki posebno opozarja na važno in korektno vsebino.

Izvzeti so seveda framasonski časopisi. Vemo, da so storili framasoni takoj protikorake, da bi papežev korak ne uspel. Najvišje framasonске dostojanstvenike so takoj poklicali iz Milana in iz Genove v Rim. Njih časopisje je zarisalo smeri, kako naj se bore proti predlogu sv. očeta. Upamo, da bo modrost vladajočih krogov narodov, ki se vojskujejo, in da bodo narodi sami premagali temne spletke framasonov. — (Pripomnimo, da pravijo framasonom italijanski socialni demokratje, ki jih dobro poznajo: zelene kače. Op. ur.)

Kako sodijo socialisti o mirovni noti sv. očeta.

Nas, katoliške demokratične delavce in delavke, mora zanimati, kako sodijo socialni demokratje o noti svetega očeta. Vodilno glasilo nemške avstrijske socialne demokracije je pisalo v nedeljo, 19. t. m.: Korak, ki ga je zdaj podvzel papež, da bi se dosegel mir, se od njegovih prejšnjih pozivov zelo razločuje. Benedikt je dozdej vzbujal vest in krepko vsem tistim, ki so odgovorni za vojsko, povedal, kakšen zločin da zagreše na človeštvu, če ne končajo grozovite vojske. Dozdej si je morebiti mislil, da bo poziv na vest zadoščeval za iztreznitev vseh, v katerih rokah se nahaja usoda o vojski in miru. Grenko se je varal; besedi tistega, ki mu pravijo sv. oče, njih ušesa niso slišala in celo njegovi duhovniki so si jih tako razlagali, da se je svarilo na mir izpremenilo v prisego, naj se prebije. (Če posameznik ne posluša glasu sv. očeta, se ne sme generalizirati kar cela duhovščina. Ta napad je neokusen. Sicer pa ravno take izjeme dokazujejo, kako potrebujemo popolno svobodno cerkev. O. ur.) Zdaj je nastopil papež kot **modri posredovalec, da vladam**, ki so se tako zarile v zagato, pokaže pot, po kateri

lahko pridejo skupaj. Benedikt sodi, da je našel temelje, na katerih je mogoče skleniti mir. Zavzema se, naj se sklene pošena pogodba glede na vojne smotre, ki se pojavljajo med vojnimi cilji v njih valovanju. Papeževo pismo glavarjem držav je mirovni predlog nevtraleca; seveda nevtraleca, katerega **moralni ugled je velik, ker ni njegovega koraka povzročila nobena samoljubna korist.**

Socialni demokratje morebiti papežev predlog najodkritosrčnejše pozdravljajo. Kar razglasha zdaj Benedikt za najpotrebnejši temelj pravičnemu in trajnemu miru, smo prvi izpregovorili in ubili človeštu kljub psovanjem in sumničenjem vojnih hujskačev. Vojska najstrašnejše izraža misel moči; vedno smo zahtevali, naj zavzame mesto sile orožja pravičnost. Razorožba in razsodišča: kako so politiki moči ti zahtevi zasmehovali, češ, da je to pretirano miroljubje, a papež zdaj to razglasha za edin izhod iz zmede! Mir brez odškodnin in osvojitvev potrjuje papež; gre za tolikokrat psovani sporazumni mir, ki ga zastopa in priporoča! S popolno pravico lahko papež reče, ko opozarja na sporna vprašanja ozemelj med Nemčijo in Francijo, Avstrijo in Italijo, da ne nadkriljuje nobena posebna korist splošnega blagobita velike človeške družbe in da pomenjajo tiste cunje dežele, za katero v resnici gre, le malo nasproti neizmerni koristi, ki bi jo imeli s trajnim mirom, ki bi bil v zvezi z razorožbo. **Nobene točke v tem mirovnem predlogu ni, o kateri bi ne bilo mogoče, da bi se ne bilo mogoče sporazumeti. Mednarodni socialisti pri svojih ne-**

utrudljivih stremljenjih, da se že bedna vojska konča, pozdravljajo najodkritejše papeža, ki pomaga s svojo močjo. Nekaj bi se že doseglo, če bi papež dosegel, da pobožni katoličani, ki so se nahajali v vseh deželah med najnavdušenejšimi vojnimi hujskači, zdaj uvidijo svojo dolžnost. (Tudi ta naval registriramo in pristavljamo, da če bi iskali vojne hujskače med socialisti, bi tudi brez truda našli in naštel take garjeve ovce. Kaj pa moremo katoličani, če kdo ne upošteva evangeljskih nauk in če kdo preslihi in se ne ravna po naukih in navodilih sv. očeta, kakor tudi socialisti ne morejo za to, da so se zavzemali tudi njih sodrugi v raznih državah tako za vojsko, da so jim njih lastni prištaši nadali »lepo« ime vojnih hujskačev. Op. ur.)

More li posredovanje papeža računati na uspeh? Stoji: papež je šele nastopil, ko se je prepričal, kako bodo sprejele vlade njegov nastop. Papež si je gotovo tudi na jasnem, da bi novi neuspeh ugled apostolske stolice zelo znižal. (Mladi, idealni ljudje nikdar ne vprašajo, kadar se zavzamejo za kako reč, ki so jo spoznali za pravo; če bo njih nastop uspel ali ne, marveč store svojo — dolžnost. In žanjejo uspehe s svojo mladeniško ognjevitostjo! O. ur.) Če so se vlade še tako zagrizle: volja narodov se dviga nad nje, proti njim in izsilila bo mir. **Beseda, ki jo je izpregovoril papež vladarjem in vladam, bodi geslo vsakomur: Premišlujte o svoji veliki odgovornosti nasproti Bogu in ljudem!**

× × ×

V točki miru stoji rdeča internacionala na tistem stališču, kakor sv. oče Benedikt XV. Iščimo i delavci in delavke potov miru in sprave med seboj. Strast proti katoličanstvu polagoma v socialni demokraciji gine. Želimo, naj bi v tem razburkanem valovju se združilo vse delavstvo in priplulo na varno skalo, na tisto skalo, na katero je zidal naš Odrešenik katoliško cerkev; našlo zavetje delavstvo na skali sv. Petra, prvaka apostolov, katerega naslednik zdaj tako plemenito, blagodušno, požrtvovalno dela za mir in spravo med narodi!

Glasiuk.

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

Mestna aprovizacija — mačeha okoliških občin. Imeli smo že priliko baviti se s pritožbami, ki prihajajo iz okoliških občin, zoper ljubljansko mestno aprovizacijo. Tedaj se je šlo za državno podporno akcijo. Zadeva se od tedaj kljub opravičenim pritožbam ni izboljšala. Sedaj je pa zopet nov slučaj. Razdeljujejo se dodatne sladkorne izkaznice za sladkor v svrhu vkuhavanja sadja. Te dobrote naj bi bilo deležno pa le mestno prebivalstvo, enaki reveži, industrijsko delavstvo in malo uradništvo, ki stanuje zunaj mesta, n. pr. na Glincah, Viču, Novem Vodmatu in Selu ter Zgornji Šiški, naj bi bilo izvzeto samo zato, ker stanuje zunaj mestne občine. Ali je delavec, ki stanuje en meter bližje mestnega magistrata zato, kaj bolj potreben sladkorja, kot pa njegov tovariš, ki je mogoče v srečnem položaju, da ima v okolici lastno hišico z vrtom ali pa je vsled obilega števila otrok primoran iskati si manj sitnega gospodarja in cenejšega stanovanja zu-

H. Conscience:

Revni plemenitaš.

Peto poglavje.

Gospod pl. Vlierbeke je sedel drugi dan po kosilu v zgornji dvorani. Glavo je naslanjal z rokama. Globoko se je zamislil; strmi z očmi tja v daljavo, nemiren je; na obrazu se zrcalijo zadovoljnost in nada, a kmalu zopet skrb.

Leonora prihaja večkrat v sobo; nemirno obstoji, gre k oknu, gleda na vrt; nemirno zopet odide po stopnicah. Nepotrpežljivo nekaj čaka; to se ji pozna. Obraz ji pa žari od veselja; gotovo ji utripa srce veselih nad.

Če bi bila znala, česa se boji oče, bi se najbrže ne radovala in bi ne bila tako vesela, kakor je. Sanjala bi ne bila o bodoči sreči. Gospod pl. Vlierbeke je namreč prikrival svojo razdraženost. Smehljaj se je njeni nepričakovanosti, kakor da bi ji hotel reči, naj pričakuje vesele bodočnosti.

Leonora, ki je hodila vedno sem in tja, se je utrudila. Sedla je nasproti očetu in ga je veselo gledala.

»Leonora,« ji je dejal, »ne bodi tako nepotrpežljiva. Danes ne moremo še ničesar izvedeti. Mogoče jutri. Omeji svojo radost, dete moje; ložje boš premagala svojo boleost, ako bo Bog v tej reči razsodil proti tvoji nadi.«

»O, oče,« je odgovorila Leonora, »Bog bo odločil meni na dobro; moje srce mi to pripoveduje. Ne smeš se čuditi, ker se veselim; pred očmi mi je Gustav, vidim, kako prigovarja svojemu stricu; sledim, kaj da govori in kako mu gospod Denecker odgovarja; vidim, kako objema stric Gustava in pravi, da — — — Da, oče, smem upati; gospod Denecker me namreč tudi ljubi in je bil vedno ljubeznjiv nasproti meni.«

»Srečna bi bila, Leonora, kaj, če bi postal Gustav tvoj mož?« je vprašal gospod pl. Vlierbeke Leonoro.

»Nikdar ga ne zapustiti« zakliče Leonora. »Ljubiti ga, olepšavati mu življenje, tolažiti ga in razveseljevati! Samoto Grinzlova oživeti z najino ljubeznijo!... Dva ti bova, oče, sladila življenja! Gustav bo ložje, kakor jaz, razgnal

žalost, ki ti od časa do časa zatemni obraz. Izprehajala se bosta skupaj, kramljala, lovila; vedno boš vesel, kakor lasten sin te bo ljubil, spoštoval in te najnežnejše negoval. Edino za tem bo stremil na zemlji, da tebe osreči. Ve, da je tvoja sreča tudi moja. Hvaležna mu bom na njegovi udanosti, z najlepšimi cveticami mu bom lepšala njegovo pot. Živeli bomo v raju, ki ga bosta olepšavali radost in ljubezen!«

»Uboga, brezskrbna Leonora!« je zdihoval gospod pl. Vlierbeke; usliši Gospod tvojo lepo molitev. Svet se ravna po postavah in navadah, katerih ne poznaš. Žena mora ubogati moža. Za njim mora iti, kamor hoče. Ako si bo izbral Gustav drugo stanovanje, ubogati boš morala brezpogojno, tolažiti se boš morala, če ne bom pri vas. Taka ločitev bi me v drugih okolištinah zelo žalostila, a ker vem, da boš srečna, ne bom v samotni žaloval.«

Leonora pogleda začudeno in prestrašeno očeta. Ko preneha govoriti, ji omahne glava polagoma na prsi. Solze ji lijejo iz oči. Gospod pl. Vlierbeke jo prime za roko nežno rekoč:

naj mesta? Pristojne oblasti opozarjamo, da preskrbe enake pravice tudi okoliškemu delavstvu, ki je, če ne bolj, pa vsaj enako potrebno kot meščan. Naj se napravi že enkrat konec temu vednemu zapostavljanju okoliškega prebivalstva. Ali se ni podredila aprovizacija mestne okolice mestnemu magistratu ravno zato, ker se nahaja ljubljanska okolica v istem položaju kot mesto radi enotnosti in enakosti aprovizacije. Upamo, da te vrstice ne ostanejo glas vpijočega v puščavi.

K zakonu o preživljanju svojcev vpoklicancev, je izšla izvršilna naredba domobranskega ministrstva, iz katere posnemamo sledeče, za splošnost važne točke: Gažisti, aspiranti in praktikanti v aktivni službi oz. njih svojci nimajo pravice zahtevati podpore, ker je vojaški stan njih poklic. Če nepoklicanec neposredno pred vpoklicem vsled bolezni ali brezposelnosti ni imel nikakega zaslužka, potem se mora vzeti pri preračunu podpore, za podstavo, kake dohodke bi leta imel z ozirom na svoj poklic, izobrazbo, pridobitno zmožnost in družinske razmere. Ker določa novi zakon, da pristoji podpora tudi osebam, katere je bil vpoklicanec po postavi dolžan podpirati, četudi te dolžnosti ni vršil, navaja izvršilna naredba, katerim osebam pristoji po zakonu alimentarna pravica in sicer: Zakonski ženi tekom zakona in tekom viseče pravde na ločitev zakona, ločeni ženi, glede katere ni v ženitni pogodbi preskrbljeno za njen preživež, če je bila ločena brez lastne krivde, ločeni ženi, kateri sodišče prizna vzdrževalnino, oziroma sporazumno ločeni ženi, katera se ni odpravljala pravici do vzdrževalnine. Nadalje nepridobitnim zakonskim in legitimiranim potomcem, če dohodki lastnega premoženja ne zadostujejo za njih preživljanje. Nadalje nepridobitnim nezakonskim otrokom in unukom po zakonski ali nezakonski hčeri, če dohodki lastnega premoženja za njih preživež

ne zadostujejo. Nepridobitnim adoptirancim, če njih lastno premoženje za njih preživljanje ne zadostuje in v pogodbi o posinovljenju ni kaj družega določenega. Takim adoptirancem pristoji pravica proti lastnemu očetu, kakor tudi proti redniku. Nepridobitnim starišem in starim starišem in nezakonski materi, če dohodki lastnega premoženja ne zadoščajo za njih preživež. Ker določa nova postava, da pristoji zakonski ženi, ki je edina živela z vpoklicanec (torej brez otrok in družih domačih) v skupnem gospodarstvu, v slučaju popolne delanezmožnosti, dvojna podpora. Določa izvršilna naredba, da se mora delazmožnost ugotoviti zdravniško-uradno. Kadar pride vpoklicanec na kratek bolniški ali drugačen dopust, ne preneha pravica do podpore. Če je pa vpoklicanec oproščen, na stalnem dopustu ali pa če je oproščen za nedoločen čas, preneha podpora. Občine so dolžne naznaniti vse spremembe, ki nastopijo pozneje in bi utegnile vplivati na odmero podpore, okrajnemu glavarstvu. Podpora se na prošnjo zamore dopošiljati tudi po poštni hranilnici. V tem slučaju mora prejemnik dotično plačilno polo vsake tri mesece enkrat predložiti na vpogled pristojni finančni blagajni.

Več moke. Urad za ljudsko prehrano je izdal naredbo glede množine moke za letino 1917—1918. Tam določa, da dobe noseče in doječe žene pol kg moke več na teden in sicer prve, od tretjega meseca nosečnosti, zadnje pa, do 10 mesecev otrokove starosti.

Glede sladkorja se še vedno slišijo pritožbe. Odkar se je oddaja sladkorja uredila po številkah in okrajih, so se pritožbe zelo skrčile. Vendar pa vladajo še sledeče pomanjkljivosti: Občinstvo dobi skoro pol meseca preje nakaznice, kakor pa trgovci sladkor. Ker občinstvo ni podučeno, kdaj dobi trgovec sladkor, hodi in nadleguje neprestano, dan na dan trgovce, s povpraševanjem po slad-

korjem in ne malo jih misli, da eden ali drugi ima sladkor, pa ga neče dati. To pa posebno radi tega, ker sladkorja ne dobe vsi trgovci naenkrat, in ga tudi vsi naenkrat ne začno prodajati. V tem oziru bi bilo treba še preureditve. Nadalje je pomanjkljivo tudi to, da se posameznemu trgovcu dodeli le 1000 kg sladkorja, nakaznic pa preko te množine n. pr. 1050. Oni, ki pridejo s temi izkaznicami nazadnje in ne dobe takoj sladkorja, kee ga trgovec nima, se opravičeno pritožujejo. Trgovec mora potem pobrati od konzumentov preštevila izkaznice, ter na podlagi teh zahtevati manjkajoči sladkor. Oddaja nakaznic brez sladkorja, trgovcu, je pa za obe strani nerodno in dela trgovcu kot konzumentu nepotrebna pota. Zato naj bi se tudi v tem oziru stvar uredila in naj bi se dodeljevalo posameznemu trgovcu le 1000 izkaznic, ali pa zadostno množino sladkorja.

Zavest socialne dolžnosti.

(Konec.)

Seveda, vsakdo je sebi najbližji, a tako daleč bi ne smel iti nihče, da bi živel sam v izobilju, a drugi stradajo; ampak to je pa tudi resnično, če se reče, ako ne kupim sam, bodo pa drugi kupili.

Zakaj se zdaj v zasebnih hišah in v kavarnah, v hotelih in v častniških kuhinjah pije mlečna kava?!

Zdravi ljudje morejo izhajati tudi s čajem in brez mleka, ki naj ga zaplenijo oblasti za bolnike in ranjence, za stare ljudi, za matere in otroke.

Zelenjava in sadje spadata na trg. Kdor jih pod roko prodaja, naj se najstrožje kaznuje. Ni dopustno, da se sme zelenjava prodajati čez mejo kakega okrajnega glavarstva; za vzravnavo naj skrbe oblasti. Letos, pravijo, bo veliko sadja. A zdaj že dela na stotine špekulantov na podvržitev sadja

»Vedel sem, Leonora, da te bom užalostil; a navaditi se moraš misli te ločitve.«

Leonora je dvignila glavo in odločno odgovorila:

»Ali misliš, da bo zahteval Gustav, naj te zapustim? Sam da ostani na Grinzelovu, v samoti? — jaz naj bi pa s svojim možem živela v velikem svetu: na zabavah in na veselicah? Niti trenutek bi ne živela mirno, kjerkoli naj bi tudi bivala; vest bi mi vedno klicala: Nehvaležnica, ki ničesar ne čutiš, tvoj oče trpi!... Da, Gustava ljubim, nad svoje življenje ga ljubim, njegovo roko bi sprejela kot dobroto; a kljub temu, če bi mi rekel: Zapusti očeta! — če bi morala izbirati med njim in teboj, zavržem ga!... Žalovala bi, trpela, morebiti umrla, — a v tvojih rokah, ljubi oče.«

Žalostne misli so ji klonile glavo, kmalu je zopet gledala očetu pogumno v oči rekoč:

»Dvomiš na Gustavovi ljubezni nasproti tebi? Misliš, da ti lahko življenje zagreni? Ljubi oče, ne poznaš ga! Ne veš, kako da te spoštuje in ljubi, kak-

šen zaklad dobrote in ljubezni se skriva v njegovem srcu...«

Gospod pl. Vlierbeke je objel svojo navdušeno hčer in jo je na čelo poljubil. Pomiriti je hotel razburjeno hčerko. A Leonora se mu je iztrgala in skočila kvišku; smejala se je in stresla. Z roko je pokazala proti oknu in poslušala ropot.

Rezgetanje konj in ropot voza je poučil gospoda pl. Vlierbekeja, kaj da je Leonoro tako razigralo. Razveselilo se mu je lice. Hitel je doli in prišel k vratom, pravkar ko je izstopil gospod Deneker iz kočije.

Trgovec je bil videti zelo dobre volje. Pristrčno je stisnil gospodu pl. Vlierbekeju roko in mu zaklical:

»O, gospod pl. Vlierbeke, veseli me, ker vas zopet vidim. Kako vam gre? Zdi se mi, da je moj nečak dobro porabil mojo odsotnost.«

Zaupljivo je potapljal plemiča po hrbtu, ko ga je peljal s prirojeno mu ljubeznjivostjo v sobo in mu smehljaje rekel:

»Ha, ha! Dobra prijatelja sva bila, zdaj naj postaneva še sorodnika, saj

upam, da postaneva. Porednež, moj nečak, nima slabega okusa — dolgo bi bil moral iskati, preden bi bil dobil ljubeznjivejšo in lepšo ženico, kakršna je Leonora. Da, poroka mora biti taka, da se bo govorilo o njej še čez dvajset let.«

Šla sta v stransko sobo, kjer sta se usedla. Plemič, dasi mu je srce utripalo od veselja, skoraj ni veroval, kar mu je trgovčevo pripovedovanje napovedovalo. V dvomih ga je pogledal. Gospod Denecker je nadaljeval:

»Zdi se mi, da Gustav krmari z go-rečo nepotrpežljivostjo proti svoji sreči. Na kolenih me je prosil, naj vso reč pospešim; smili se mi mladi norec. Hišo in kupčijo sem zato še en dan zanemari in prihitel sem, da uredim vso reč. Rekel mi je vsaj, da ste vi privolili. To je od vas lepo, gospod pl. Vlierbeke. Ko sem potoval, sem tudi mislil na to poroko. Zapazil sem dobro, da so pšice ljubezni popolnoma prebodle srce mojemu nečaku. Skrbeli so me pa vaši načerti, neenakost stanu — zastareli pred-sodki bi vas morebiti zavirali...«

sebi v korist. (Naravnost nečuvvene so na primer cene sadju v Ljubljani. Op. ur.) Revni človek, delavec in njegovi otroci bodo brez sadja, razven če ne bodo rabutali. Tudi glede sadja naj se kaj stori, če seveda že ni prepozno.

Vsem gostilničarjem naj se vsaki dan predpiše jedilni list: eno ali dve mesni jedi, dve prikuhi, eno močnato jed in brezpogojno nič več. Rodbine, ki stalno bivajo v enem kraju, naj obedujejo doma; naj se jim prepove obedovati po gostilnah. Le neoženjeni, potniki in z oblastno nakaznico preskrbljeni se smejo prehranjevati v gostilnah. Prepovejo naj se pojedine zasebnikov.

Divjačina naj se povsod zapleni; določi domača potrebščina, kar še preostane, naj se razdeli po mestih in delavskih krajih.

Točilnice v kinematografih in gledališčih naj se omeje le na omejeno točenje pijač. Res ni potrebno, da se tisti, ki lahko posejajo gledališče, še pitajo čez potrebo s tortami, slaščicami i. t. d.

× × ×

Nasveti so seveda pametni, dasi ne popolni, a zanimivo je to, kar jih nasvetuje baron.

Avstrijske zadrug.

Pred kratkim je izšla v avstrijski statistični ročni knjigi (33. letnik, 1914) statistika o stanju registrovanih pridobitnih in gospodarskih zadrug in združnih zvez koncem leta 1914. Statistika prinaša tudi podatke o poglavitnih poslovnih uspehih registrovanih posojilnic in stavbinskih zadrug v letu 1913.

Stanje registrovanih pridobitnih in gospodarskih zadrug je koncem l. 1914 v Avstriji znašalo 19.296. Od tega je bilo posojilnic 12.380, konsumnih društev 1433, kmetijskih zadrug 3548, obrtnih zadrug 1286, stavbinskih zadrug 592, drugovrstnih zadrug 57 in združnih zvez 101, izmed katerih je bilo 77 osnovanih v obliki registrovanih zadrug in 24 v obliki društev po društvenem zakonu.

Pri obravnavanju poslovnih uspehov posojilnic koncem l. 1913 so izpuščene kreditne zadrug iz Galicije in Bukovine. Znano nam ni, zakaj sta bili ti dve deželi izpuščeni, dasi se je vojska pričela šele v drugi polovici leta 1914; najbrž pa je bilo statističnemu uradu na razpolago premalo podatkov, katerih kasneje ni mogel več dobiti.

Kreditnih zadrug šulcejev je bilo koncem leta 1913 1916 s 755.266 člani. Od teh posojilnic jih je bilo 1454 osnovanih z omejeno zavezo in so šteje 525.604 člane, 462 pa jih je imelo neomejeno zavezo z 229.662 člani. Poslovnih poročil in računskih zaključkov je bilo statističnemu uradu na razpolago le 1575. Celokupna vsota dovoljenih kreditov znaša pri šulcejevkih z omejeno zavezo 1.333.631.000 K, pri onih z neomejeno zavezo 301.090.000 K. Celot-

na vsota aktiv in pasiv je znašala na vsaki strani bilance 2.012.059.000 K.

Lastne glavnice so imele posojilnice šulcejevke koncem leta 1913: deležev 126.196.000 (na omejeno zavezo odpade od te svote 109.128.000 K, na neomejeno zavezo 17.068.000 K) in rezervnih zakladov 88.016.000 K (pri zadrugah z omejeno zavezo 61.330.000 K, pri onih z neomejeno zavezo 26.686.000 K). Lastna glavnica (deleži in rezerva) je torej skupaj pri vseh šulcejevkih znašala 214.212.000 K. Temu nasproti stoji tuja glavnica (hranilne vloge in vloge v tekočem računu), 1.504.027.000 K, od česar odpade na posojilnice z omejeno zavezo 980.851.000 K, na one z neomejeno zavezo pa 523.176.000 K. Najvažnejša postavka aktiv so posojila vseh vrst, ki so znašala skupaj 1.568.602.000 K, od česar odpade na zadrug z omejeno zavezo 1.084.399.000 K, na one z neomejeno zavezo pa 484.203.000 K.

Število registrovanih posojilnic rajfajznovk, ki imajo vse neomejeno zavezo, je koncem leta 1913 znašalo 6440. Od teh jih je bilo poslalo računске zaključke 5679, ki so izkazovale 679.461 članov. Po poročilih, ki so bila na razpolago, so posojilnice rajfajznovke leta 1913 dovolile 174.024.000 K kreditov. Vsota aktiv in pasiv znaša na vsaki strani bilance 907.619.000 K. Od pasiv je odpadlo na lastno glavnico 26.820.000 K (deleži 8.476.000, — rezervni zakladi 18.344.000 K). Hranilne vloge in vloge v tekočem računu so znašale 795.615.000 K, posojila 613.544.000 kron.

Ako se obe vrsti posojilnic upoštevata skupno, vidimo, da je koncem leta 1913 bilo vseh posojilnic 8356, od katerih je bilo na razpolago 7254 poročil in so imele 1.434.727 članov. Vsega skupaj so vse kreditne zadrug leta 1913 dovolile 1.507.655.000 K kreditov, dočim znaša vsota aktiv in pasiv na vsaki strani bilance 3 milijarde.

Das se pri sestavljanju te statistike ni moglo upoštevati več kakor desetine kreditnih zadrug, ker je statističnemu uradu manjkalo računskih zaključkov, se vendar že iz teh števil vidi, kako mogočno in stalno napredujejo avstrijske posojilnice ne le po številu članov, ampak tudi po svoji denarni moči.

V izkazu o poslovnih uspehih stavbinskih zadrug manjkajo ravno tako zadrug iz Galicije in Bukovine. Koncem leta 1913 je obstajalo 563 stavbinskih zadrug, ki jih statistika deli v dve vrsti: v zadrug za gradnjo stanovanjskih hiš, katerih je bilo 511 in v zadrug

ge za gradnjo društvenih hiš, katerih je bilo 52. Od vseh 563 zadrug pa je bilo statističnemu uradu na razpolago le 321 poslovnih poročil. Teh 321 zadrug je imelo 35.285 članov in so njihovi skupni dohodki (najemnina in drugo) znašali 3.724.770 K, od česar je odpadlo nekaj več kakor dve tretjini na zadrug za gradnjo stanovanjskih hiš. Vsota aktiv in pasiv je na vsaki strani bilance znašala 55.385.980 K. Od tega odpade na prvo vrsto stavbinskih zadrug 48.314.266 K, na drugo 7.071.714 K.

Na koncu prinaša statistika še poslovne uspehe drugovrstnih zadrug, ki se ne dajo uvrstiti v določeno kategorijo. Takih zadrug navaja statistika 45 koncem leta 1913. Podrobnejši opis o teh zadrugah pa opustimo, ker so manjše važnosti.

Izdajatelj Fran Ulreich, Dunaj. — Odgovorni urednik Mihael Moškerc. — Tisk Kat. Tiskarne.

Najboljša in najcenejša zabava
v Ljubljani je v

Kino Central

v deželnem gledališču.

Obiskujte vedno »Kino Central«, kjer se za mal denar dobi bogato razvedrilo!

Gospodarska zveza v Ljubljani

ima v zalogi

jedilno olje, čaj, kakor tudi vse drugo specerijsko blago.

Oddaja na debelo!

Za Ljubljano in okolico je otvorila

mesnico

v semenišču v Solskem drevoredu

kakor tudi

specerijsko trgovino

na Dunajski cesti šte. 30.

Kdor pristopi kot član h „Gospodarski zvezi“, dobi izkaznico, s katero ima pravico do nakupa v mesnici in trgovini.

A. & E. SKABERNÉ, Mestni trg šte. 10

Velika zaloga manufakturnega blaga, različno sukno za moške obleke, volneno blago, kakor ševijoti, popelin, delen, itd. za ženske obleke. — Perilno blago, cefirji, kambriki, batisti v bogati izbiri. Različno platno in šifoni v vseh kakovostih in širinah; potrebšine za krojače in šivilje. Flanelaste in šivane odeje, različne preproge za postelje, kakor tudi cele garniture. — Novosti v volnenih in svilenih robcih in šalih. Namizni prtji, servijeti in brisalke iz platna in damasta.

Priznana nizke cene!

Posebni oddelek za pletenine in perilo. Vse vrste spodnje obleke za ženske in moške, kakor: srajce, hlače, krila, bodisi iz šifona ali pa tudi pletene iz volne ali bombaža. — Največja izbira v nogavicah v vseh barvah kakor tudi v vseh velikostih za otroke. — Predpasniki najnovejših krojev iz pisanega blaga, šifona, listra in klota. Stezniki ali moderci od najcenejših do najfinejših. Fini batistasti, platnjeni in šifonasti žepni robci. — Zaloga gospega perja in puha. Vedno sveže blago!